

IR TĀDA ADRESE:

Latvijas Biozinātņu
un tehnoloģiju
universitāte

EKONOMIKAS
UN
SABIEDRĪBAS
ATTĪSTĪBAS
FAKULTĀTE

Svētes ielā 18

Jelgava

Latvija

UDK – 378.663(474.3)

Redakcija: Andra Zvirbule
Voldemārs Strīķis

Teksta korekcija un tulkojums: Gunita Mazūre

Dizains un makets: Santa Lipšāne

Fotomateriāli: Latvijas Nacionālās bibliotēkas (Digitālā bibliotēka), G. Timermaņa, R. Antropova, uzņēmuma „Caparol”, fakultātes un personīgie foto arhīvi.

Iespiesta: SIA “Jelgavas tipogrāfija”

ISBN 978-9984-48-425-9

DOI: 10.22616/lbtu9789984484259

I DAĻA

**Jelgavas reālskola un tās
mantinieki gadsimtu griežos**

Parasti mūsu atmiņas par skolu vai augstskolu saistās ar klases vai kursa biedriem, skolotājiem vai profesoriem, piedzīvojumiem, notikumiem, bet retāk mēs atceramies gadskaitļus, kur nu vēl tos saistībā ar ēku.

Šoreiz neparasti: par vienu no skolas ēkām, kas divu gadsimtu garumā bijusi un vēl joprojām ir **Alma Mater** dažādu profesiju studējošajiem, kā arī absolventiem.

Vēsturiskā ēka tapusi 19. gadsimta pašās beigās kā Jelgavas reālskolas jaunā ēka. Ēka *dzīvo savu dzīvi*, bet reizē tā ir nams, mājas un templis izglītībai – sākotnēji Jelgavas reālskolai, vēlāk Jelgavas Valsts skolotāju institūtam, tad Jelgavas Pedagoģiskajai skolai, pēckara gados Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas (LLA) Hidromeliorācijas un zemes ierīcības fakultātei (HF/ZIF) un visbeidzot Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātei.

Šī nelielā grāmatiņa ir cieņas apliecinājums vietai un mājām Svētes ielā 18, Jelgavā, kas šodienas ekonomistiem, uzņēmējiem, vadītājiem, grāmatvežiem, sociologiem un daudziem citiem ir bijusi pašu apčubināta, iemīlēta un iedzīvināta *Alma Mater*.

Mans nams ir mana pils.
Nams, kurā dvēsele mīt.
Un templis man arī ir savs.
Templis, kas sirdī ir celts.
/Egils Dambis/

Svētes iela (vācu: *Schwethöfsche Straße*) atrodama jau 17. gadsimta Jelgavas kartēs. Tā veda no Pasta ielas līdz Pāvila ielai, bet aiz pilsētas nocietinājumu Mazajiem vārtiem sākās Mazais ceļš uz Kurzemes un Zemgales hercoga Pēterā 1774. gadā būvēto vasaras rezidenci Svētes muižā (vācu: *Groß-Swehthof*), vēlāk – kazarmām Dambja ielā. 1929. gadā ielu Jāņa Bisenieka piemiņai pārdēvēja par J. Bisenieka ielu. Pēc Latvijas okupācijas 1940. gada 27. augustā tā atguva Svētes ielas nosaukumu, bet 1964. gada 8. janvārī ielu pārdēvēja par J. Gagarina ielu. Latvijas neatkarības atjaunošanas periodā 1990. gada 26. aprīlī iela atguva Svētes ielas nosaukumu.

Jelgava – tūristu plāns, 1936 („Senā Jelgava”, redzama J. Bisenieka iela – ESAF ēka)

Jelgavas reālskola (gads nezināms)

Jelgavas reālskola (gads nezināms)

Reālskola pēc baltvāciešu izglītības parauga cariskās Krievijas apstākļos Jelgavā darbojās kopš 1857. gada. 19. gadsimta beigās skolā palielinājās skolēnu skaits, un tā kļuva par vidusskolu. Bija nepieciešama lielāka, modernāka un plašāka ēka. Tolaik Kurzemē (iekļaujot arī Zemgali un Sēliju), kopš 1819. gada dzimtbūšanas atcelšanas, laukos veidojās un attīstījās jaunas spēcīgas zemnieku saimniecības. Tautsaimniecībā bija pieprasījums pēc izglītotiem jauniešiem ar praktiskām zināšanām. Šo uzdevumu sekmīgi pildīja reālskolas.

Jaunajai **Jelgavas reālskolai** Svētes ielā 1899. gada 26. septembrī tika ielikts un iesvētīts pirmais pamatakmens. 1900. gadā uzceltā un tā paša gada 31. oktobrī iesvētītā ēka **kļuva par vienu no Jelgavas pilsētas arhitektūras krāšņumiem.**

Ēka projektēta un būvēta neorenesanses stilā pēc krievu **arhitekta Alekseja Kīzelbaša** projekta. Arhitekts A. Kīzelbašs 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā projektējis daudzu izglītības iestāžu un pareizticīgo baznīcu ēkas galvenokārt Rīgā (Rīgas Valsts tehnikuma ēka, Pētera I reālskolas ēka Kronvalda bulvārī 1 u.c.) un Jūrmalā (izcilās zemās apbūves koka arhitektūras ēkas), kā arī ēkas Valmierā un Valkā.

Jelgavā reālskola darbojās līdz 1915. gadam, kad tā tika pārcelta uz Krieviju, kur 1920. gadā likvidēta. 1919. gada novembrī, Bermontiādes laikā atkāpjoties, ēku nodedzināja Rietumkrievijas Brīvprātīgo armija.

Bermontiādes laikā nodedzinātā Jelgavas reālskolas ēka 1919. gadā

Jelgavas reālskolu absolvējušas un tālāko izglītību augstskolās ieguvušas izcilas personības, kuru ieguldījums Latvijas valstiskuma veidošanā, vēlāk valsts nodibināšanā un attīstībā ir nenovērtējams. Dažas no šīm personībām ir izcilie vetārsti un zinātnieki, veterinārmedicīnas izglītības celmlauži Latvijā, piemēram, **Kristaps Helmanis** un **Ludvigs Kundziņš**, kā arī agronomi: Latvijas valsts dibinātājs un valstsvīrs **Kārlis Ulmanis** un liels tautsaimnieks, kopdarbības aizsācējs un attīstītājs, īsts Latvijas patriots **Jānis Bisenieks**.

Jelgavas reālskolas ēku atjaunoja 1926. gadā, un tajā sāka darboties Jelgavas Valsts skolotāju institūts. Mācības uzsāka topošie Latvijas brīvvalsts skolotāji. Jelgavā Valsts skolotāju institūts darbojās no 1923. gada līdz 1944. gadam. Šeit skolotāju profesiju apguva daudzi tautā cienīti skolotāji. Jelgavas Valsts skolotāju institūtu tā darbības laikā beiguši 1115 absolventi, t.sk. 626 skolotājas un 489 skolotāji.

Jelgavas Valsts skolotāju institūta ēka 1936. gadā

Literatūras avots – Kārlis Ansons, Eduards Avots. Jelgavas Valsts skolotāju institūts: vēstures materiāli, apceres un atmiņas. Grand Haven: Jelgavas Skolotāju institūta Absolventu centra un Gaujas Apgāda izdevums, 1978., 224 lpp.

Jelgavas reālskolas ēka (gads nezināms)

Jelgavas Valsts skolotāju institūta ēku nopostīja Otrā pasaules kara kauju laikā 1944. gadā.

Nodedzinātā ēka 1945. gadā

Pēc Otrā pasaules kara ēku atjaunoja, un tajā darbojās Jelgavas Pedagoģiskā skola.

Pedagoģiskās skolas ēka 1950. gada 5. novembrī (V.Odiņa foto)

1957. gadā Jelgavas Pedagoģisko skolu pārcēla uz Rīgu un tā tika pievienota Rīgas Pirmskolas pedagoģiskajai skolai.

Jelgavas reālskolas sākotnējo ēku par savu *Alma Mater* no 1957. gada līdz 1983. gada novembrim dēvē Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Hidromeliorācijas un zemes ierīcības fakultātes toreizējie studenti un absolventi. Šī fakultāte viena no pirmajām tika pārcelta no Rīgas uz Jelgavu un

izvietota *iesildītā* mācību korpusā, kurā Pedagoģiskā skola bija mitinājusies 11 gadus.

„Beidzot tas ir noticis! Pēc ilgās spriešanas un vēl ilgākas pošanās Latvijas Lauksaimniecības akadēmija, izpildot PSKP XX kongresa lēmumu par speciālo augstāko mācību iestāžu pārcelšanos uz perifēriju, sākusi pārbāzēties uz Jelgavu, kur tā atradās jau pirms kara. Tiesa, pagaidām pilnīgi pārvietoties paspējušas tikai zemes ierīcības, hidromeliorācijas, mežsaimniecības un mežtechnikas fakultātes. Turpretī tagad minētajām fakultātēm ar pāriešanu uz Jelgavu telpu problēma atrisināta vairāk nekā apmierinoši – mežsaimniecības un mežtechnikas fakultātēm nodota jaunuzcelta vidusskolas ēka Puškina prospektā 11, bet zemes ierīcības un hidromeliorācijas fakultātes saņēmušas bijušās pedagoģiskās skolas namu. Te līdz ar plašām un gaišām auditorijām, laboratorijām un pasniedzēju atsevišķiem kabinetiem ir lielas aktu un sporta zāles, labi iekārtoti sporta laukumi, un tas ir LLA vislielākais ieguvums. Pēc principa: kas pirmais brauc, tas pirmais maļ.”

LLA maina rezidenci, Padomju Jaunatne, Nr.228 (19.11.1957.)

1975. gadā ēkā savu mājvietu bija raduši arī topošie lauku būvinženieri. 20. gadsimta septiņdesmitajos gados ēkas aktu zāle pilsētā, īpaši studentu vidū, bija ļoti iecienīta un populāra kā gandrīz vienīgā deju zāle.

Hidromeliorācijas un zemes ierīcības fakultātē studējuši un strādājuši

daudzi Latvijā ievērojami profesori un speciālisti, piemēram, profesors ģeodēzijā **Jānis Biķis** un profesors zemes ierīcībā **Meikuls Locmers**. Īpaši jāatzīmē profesors hidromeliorācijā **Pēteris Bušmanis**, kurš šajā ēkā studējis (1960–1965) drīz pēc fakultātes pārcelšanās uz Jelgavu. Pēc fakultātes absolvēšanas P. Bušmanis palika strādāt fakultātē, kur no inženiera kļuva par zinātņu kandidātu, vēlāk doktoru. Profesoram uzticēja gan prodekāna, gan vēlāk arī dekāna amatu. Pēteris Bušmanis tika uzaicināts kļūt par mācību prorektoru, un 2002. gadā viņu ievēlēja par Latvijas Lauksaimniecības universitātes rektoru.

II DAĻA

**Ekonomistiem sava
Alma Mater ēka**

1900. gadā Jelgavas reālskolai celtajā ēka iemītnieki mainījušies vairākas reizes:

1. Jelgavas reālskola (1900–1915);
2. Jelgavas Valsts skolotāju institūts (1926–1944);
3. Jelgavas Pedagoģiskā skola (1946–1957);
4. Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Hidromeliorācijas un zemes ierīcības fakultāte (1957–1983);
5. Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Lauksaimniecības ekonomikas fakultāte (1983–1992);
6. Latvijas Lauksaimniecības universitātes Ekonomikas fakultāte (1992–2013);
7. Latvijas Lauksaimniecības universitātes Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte (2013–2022);
8. Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte (kopš 2022. gada 1. septembra).

Ēka abos pasaules karos tika nopostīta. Īpaši stipri tā cieta Pirmajā pasaules karā, tāpēc Latvijas brīvvalsts laikā to ilgstoši nācās atjaunot.

1983. gada nogalē savas darbības 15. gadskārtā LLA (pašlaik Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte) Lauksaimniecības ekonomikas fakultāte (mūsdienās Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte – ESAF) tika pie savas mājas – *Alma Mater*.

Tā dēvētajai Ekonomikas fakultātei (EF) tika nodota Jelgavas reālskolas

ēka, kas pēc nopostīšanas Otrā pasaules kara laikā tika nekvalitatīvi atjaunota PSRS apstākļos un intensīvi ekspluatēta 38 gadus bez nozīmīga remonta. Pēdējie apsaimniekotāji, LLA Hidromeliorācijas un zemes ierīcības fakultāte, jau 10 gadus būvēja savu jauno deviņstāvu mācību korpusu, vairākkārt atliekot pārcelšanos, proti, materiālu trūkuma dēļ, pārceļot tā nodošanu ekspluatācijā. Šādos apstākļos fakultātei nebija ne prātā remontēt nolietoto ēku, kuru drīz nāksies atstāt.

1980. gadu beigās bija totalitārās PSRS valsts norieta laiks. PSRS laikā iedzīvotāju spējas ietekmēt situāciju bija ierobežotas, jo zeme, ēkas un ražošanas līdzekļi piederēja valstij. Savukārt valsts piederēja Komunistiskās partijas elitei. Partijas ierindas biedru politiskā ietekme bija minimāla, izņemot vienīgi iespēju izlemt vietējos saimnieciskos jautājumus. Militārajā jomā PSRS bija apbruņota *līdz zobiem*. Lai palielinātu valsts autoritatīvo ietekmi, gan finanšu, gan materiālie līdzekļi tika sūtīti tā sauktajām PSRS draudzīgajām valstīm visā pasaulē. Vietējiem iedzīvotājiem trūka visikdienišķāko, ieskaitot pārtikas un būvniecības, preču. Šādos apstākļos Ekonomikas fakultātei tika nodota arhitektūras ziņā nozīmīga, taču nolietota ēka.

Tā laika rektorāts bija iecerējis vispirms pārcelt fakultāti uz ēku Svētes ielā 18 un tikai tad iespēju robežās remontēt. Fakultātes pārstāvji pēc ēkas apskates secināja, ka ēku ekspluatēt bez nopietna remonta nebūs iespējams, tostarp tajā nepietika telpu visām katedrām. Rektorāts pēc ilgām diskusijām piekrita, ka fakultātes tūlītēja pārcelšana nav iespējama. Tomēr tika izvirzīts noteikums, ka remontu galvenokārt jāveic saviem spēkiem. Fakultātes rīcībā

bija tikai mācībspēki un studenti un viņu brīvprātīgais darbs, kā arī fakultātes absolventu atbalsts.

Fakultātes sapulce lēma – centīsimies un cik varēsim cīnīsimies par savu ēku. Tā no fakultātes palīgpersonāla darbiniekiem tika izveidots būvštābs, kurā darbojās **Modris Jansons** un **Inita Vikse**, kā arī **Armands Pantelis** no LLA Saimniecības daļas. Iesaistījās arī studenti **Guntis Krūmiņš** un **Uģis Grants**. Būvštāba virsvadītājs jeb „priekšstrādnieks” bija dekāns **Voldemārs Striķis**.

Sākās Alma Mater būvdarbi. Vispirms tika meklēti visi iespējamie sakari ar absolventu uzņēmumiem (tolaik lauksaimniecības un zvejniecības kolhoziem) un palīguzņēmumiem (kokapstrādes, metāla u.c. apstrādes darbnīcām).

Nozīmīgu atbalstu fakultātes ēkas atjaunošanā sniedza profesors **Kazimirs Špoģis** (tolaik Ministru Padomes priekšsēdētāja vietnieks), parakstot būvmateriālu iegādi. Šādas iegādes bija iespējamās 31. decembrī no tiem krājumiem, kuru iegādes iespējas nebija izmantojuši Latvijas PSR būvuzņēmumi un iestādes. Parasti paveicās, un tā ik gadu 31. decembrī uz fakultāti vairākās smagajās mašīnās tika vestas kokšķiedras plāksnes, ķieģeļi, grīdas flīzes, kā arī mēbeles nākamā gada celtniecības darbiem.

Fakultātes pilna laika studenti iesaistījās brīvprātīgajā darbā nepilna laika studentu vai absolventu vadītajos kolhozos, kur lasīja akmeņus vai veica citus palīgdarbus, lai par darbu saņemtu būvmateriālus fakultātes remontdarbiem. Šādā veidā tika saņemti kvalitatīvāki būvmateriāli, tai skaitā lietūs notekcaurules, cokolstāvu logu aizsargmetāla režģi un citas lietas. Būvdarbos no absolventu uzņēmumiem tika piesaistīti kvalificēti amatnieki un

būvstrādnieki, kuri iesaistījās ēkas remontdarbos un piebūves celtniecībā. Viens no tā laika doktorantiem pat sarunāja no Lietuvas kolhoza labākas kvalitātes grīdas flīzes fakultātes kafejnīcai. Flīzes kolhozs bija iegādājies Ungārijā. Tajā laikā tas skaitījās ļoti ekskluzīvi, un tika vērtēta kā nozīmīga palīdzība ēkas remontdarbos.

Ar visu mācībspēku un studentu pūlēm, kā arī remontdarbu atbalstītāju norīkotajiem amatniekiem un kvalificētajiem būvstrādniekiem tika veikti visi būvdarbi. Tika rakti, bieži vien ar lāpstām, grāvji lietusūdeņu cauruļu ieguldīšanai, kanalizācijai un elektrības kabeļiem. Tika sagatavota būvbedre un celta ēkas piebūve. Remontdarbi notika arī iekštelpās: auditorijās, aktu zālē, docētāju telpās un koridoros.

Bija projekts uzcelt piebūvi Informātikas katedrai ar skaitļošanas centru. Piebūve būtu savienojusi ēku ar 5. dienesta viesnīcu. Diemžēl Ministru Padomes līmenī netika saņemta atļauja, tāpēc Informātikas katedra palika pilnī rektorāta pakļautībā.

Darbi tika veikti radoši un kvalificēti, lai ēka un tās telpas kalpotu ilgstoši. Piemēram, remontdarbos pieredzējušais profesors **Antons Danilāns** izveidoja stendu, lai pašu spēkiem varētu atjaunot un uzlabot no rūpnīcas saņemtās mēbeles, kas auditorijās būtu ātri izjukušas. Mēbeles tika sastiprinātas ar stieplēm un tām tika pieliktas jaunas koka kājas.

Mēbeļu nostiprināšanai no Rīgas metāla izstrādājumu rūpnīcas, kurā par daļas vadītāju strādāja nepilna laika students, tika saņemtas nepieciešamās skrūves un palīgmateriāli.

Auditoriju iekārtojums ar „uzlabotajiem” koka galdiem

Šādi galdi dažās fakultātes auditorijās nokalpoja līdz pat 2014.–2015. gadam, kad fakultātē sākās mēbeļu nomaiņa visās auditorijās.

1987. gada 18. februārī, sniegotā dienā un putenī, pēc pašizliedzīga darba fakultātes kolektīvs varēja svinēt Jurgus – pārcelties no Jelgavas pils uz savu *Alma Mater* Svētes ielā 18. Ēka iegūst neformālu nosaukumu „**Voldemārpils**”.

Lauksaimniecības ekonomikas fakultātes darbinieki, docētāji un studenti putenī dodas uz savu ēku

Dekāns Voldemārs Strīķis ar simbolisko ēkas atslēgu

Dekāns Voldemārs Strīķis 1987. gada 18. februārī, atklājot fakultātes ēku Svētes ielā 18

III DAĻA

Atmoda... Neatkarība...

Pašu rekonstruētajā ēkā svētki nosvinēti. Atmoda un Latvijas neatkarības atjaunošana 1988.–1991. gadā bija sevišķi nozīmīgs laiks ne tikai fakultātei, bet arī augstskolai un visai Latvijai. Fakultātē mācībspēku **Jāņa Bunkša** un **Ulda Ivana** vadībā tika dibināta Latvijas Tautas frontes grupa. Turpmākajos gados J. Bunkšs un U. Ivans bija Jelgavas pilsētas domes vadītāji.

Profesors **Ervids Grinovskis**, kurš vēlāk iestājās par Latvijas neatkarību, tika ievēlēts par PSRS Augstākās Padomes deputātu. Savukārt profesori **Kazimirs Špoģis** un **Voldemārs Strīķis**, kā arī fakultātes absolventi **Andris Apinītis**, **Jānis Biezais**, **Emerita Buķele**, **Guntis Grūbe**, **Raimonds Krūmiņš** un **Ārijs Ūdris** 1990. gada 4. maijā Latvijas Republikas Augstākās Padomes deputātu statusā pieņēma Latvijas Neatkarības Deklarāciju.

Fakultātes profesori un absolventi, kuri piedalījās Latvijas Neatkarības Deklarācijas pieņemšanā 1990. gada 4. maijā

Fakultāte dinamiski attīstījās. 1987. gada rudenī par dekāni tika ievēlēta profesore **Gaida Kalniņa**. Notika lielas studiju programmu izmaiņas, attīstījās

starptautiskā sadarbība. Palielinājās studējošo skaits, īpaši nepilna laika studijās, jo tirgus ekonomikas apstākļos strādājošajiem bija nepieciešamas papildu zināšanas.

Absolventi pie EF ēkas 20. gadsimta astoņdesmito gadu beigās

1992. gadā par dekāni kļušot profesore **Baiba Rivža**. Fakultātei jauns nosaukums – Ekonomikas fakultāte. Izvērsās starptautiskā sadarbība, tiek uzsāktas maģistrantūras studijas un attīstīta doktorantūra. Fakultātē tiek izveidota Profesoru padome un Promocijas padome, lai izpildītu zinātniskā grāda piešķiršanas prasības un doktora grāda pretendentiem varētu piešķirt ekonomikas doktora grādu.

1996. gadā dekāna gaitas uzsāk docente **Anda Vītiņa**. Ēkas telpu noslodze ir maksimāla. Studējošo skaits turpina palielināties.

2004. gadā izcila uzņēmēja, mecenāta, Jelgavas reālskolas absolventa **Jāņa Bisenieka** piemiņas saglabāšanai un uzņēmējdarbības veicināšanai, īpaši zināšanu apguvei skolās un Latvijas Lauksaimniecības universitātē, tiek nodibināts Jāņa Bisenieka fonds. Fakultātes 308. auditorijā notiek skolēnu konferences un tiek iekārtoti informatīvie stendi.

J. Bisenieka portrets. J. Bisenieka atziņa: „Ko tas līdz, ka kāda tauta visu pasauli iemanto, bet, ja dvēsele viņai pazūd.”

308. auditorija. levērojama sabiedriskā darbinieka un uzņēmēja J. Bisenieka vārdā nosauktā auditorija

2006. gadā dekāna amatu pārņēma asociētā profesore **Irina Pilvere**. Ēku pēc padomju gados veiktās renovācijas vajadzēja kapitāli remontēt, bija jānomaina logi un jāveic citi energoefektivitāti paaugstinoši darbi.

Tika atklāta profesora **Jāņa Vanaga** vārdā nosauktā auditorija.

Profesoru J. Vanagu varētu dēvēt par *fakultātes tēvu*, jo viņš sagatavojis 20 ekonomikas zinātņu doktorus, kā arī sarakstījis daudzas grāmatas ekonomikā.

307. auditorija. Profesora J. Vanaga vārdā nosauktā auditorija.

J. Vanaga atziņa: „Veiktie pētījumi un vērojumi ļāva nonākt pie atziņas, ka lauksaimniecības
pāātrinājumu galvenokārt nosaka cilvēka faktors.”

2009. gadā tika atklāta profesora **Benjamiņa Treija** vārdā nosauktā auditorija.

214. auditorija. Profesora B. Treija vārdā nosauktā auditorija. B. Treija atziņa: „Iznīcinoša kritika bez konstruktīviem priekšlikumiem, ko un kā darīt, ir tikai tukša plāpāšana. Runā tad, ja tev ir konkrēti priekšlikumi!”

Profesors B. Treijs bija viens no matemātisko plānošanas metožu pamatlicējiem Latvijā, kā arī 18 zinātņu doktora darbu vadītājs. Kopš 2008. gada ik gadu tiek pasniegta profesora B. Treija balva ekonomikā jauniešiem zinātniekiem. To jau saņēmuši 20 jaunie ekonomikas doktori (balvas sponsors ir profesora mazdēls Nils Treijs).

2012. gadā tika atklāta profesora **Kazimira Špoģa** vārdā nosauktā auditorija.

*310. auditorija. Profesora K. Špoģa vārdā nosauktā auditorija. K. Špoģa atziņa:
„Dienas pārvērtiet stundās, stundas – minūtēs, minūtes – sekundēs; un jūs sapratīsiet,
cik daudz laika jums ir!”*

Profesors K. Špoģis sagatavojis 24 zinātņu doktorus ekonomikā. Viņa vārdā nosauktajā auditorijā ik gadu notiek piemiņas lasījumi, kā arī tiek piešķirta ar profesora ģimenes atbalstu izveidotā K. Špoģa stipendija.

2008. gadā, svinot fakultātes 45 gadu jubileju, tika izveidota bijušo fakultātes dekānu portretu galerija, kas tika atklāta fakultātes 212. auditorijā.

2008. gadā, atklājot fakultātes bijušo dekānu galeriju. No kreisās: Andra Zvirbule, Baiba Rivža, Anda Vītiņa, Irina Pilvere, Voldemārs Strīķis un Gaida Kalniņa

Dekānu galerija 2008. gadā

23. janvārī, sagaidot fakultātes pusgadsimta jubileju, dekānu galerija tika atjaunota, un arī portreti veidoti kā fotogrāfiju kanvas.

Dekāni – V. Strīķis, B. Rivža, A. Vītiņa un I. Pilvere –, atklājot dekānu galeriju 2019. gadā

Galerijas pirmajā portretā atainots pirmais toreizējās Lauksaimniecības ekonomikas fakultātes dekāns Voldemārs Strīķis, kurš vēlāk kļuva arī par LLU rektoru. Tieši viņa vadībā fakultāte strādājusi visilgāk – 19 gadus. 2008. gadā dekānu galeriju veidoja gleznoti dekānu portreti, taču 2019. gada

Fakultātei ir viens no pieredzējušākajiem dekānu sastāviem universitātē – divi rektori, akadēmiķi, kā arī izglītības un zinātnes ministre. Reti kurā fakultātē ir šāds sastāvs! Visi ir visaugstākās raudzes, un visi ir ierindā! Dekānu darba virzītājspēks vienmēr ir bijis

kolektīvs, kas ir pamats izaugsmei, jo tikai lieliskā kolektīvā var veidoties lielisks dekāns!

212. auditorija. ESAF dekānu galerija 2023. gadā

2013. gadā Ekonomikas fakultātei tika pievienota Sociālo zinātņu fakultāte, un apvienotā fakultāte ieguva Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātes (ESAF) nosaukumu.

Fakultātes ēkas otrajā stāvā ir sienas panno, kura autors ir keramiķis Aleksandrs Djačenko.

Keramikas sienas panno, autors keramiķis Aleksandrs Djačenko

Aleksandrs Djačenko 1972. gadā beidza Jelgavas 2. vakara vidusskolu un sākotnēji strādāja par keramiķi virpotāju ražošanas apvienībā „Latvijas keramika”. Vēlāk darbojās šī uzņēmuma eksperimentāli radošajā laboratorijā. Keramiķis darinājis monumentālus keramikas panno publiskajām telpām. Viņa radošajai daiļradei piemīt smalki niansēta un izteiksmīga plastiskā valoda, kas atbilst materiālam un kompozicionālajam risinājumam.

Aleksandra Djačenko darbi atrodas Latvijas Mākslinieku savienības muzejā, Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejā, Ludzas Novadpētniecības muzejā, Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzejā, kā arī privātkolekcijās.

Skats uz fakultātes otrā stāva gaiteni, kurā atrodas keramikas sienas panno, kas veidots kā stilizēts Jelgavas apkaimes attēlojums

Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultātes (ESAF) karogs un ieejas plāksne 2022. gadā

Fakultātes ēkā Svētes ielā 18 bija izvietoti trīs fakultātes institūti:

1. Ekonomikas un reģionālās attīstības institūts;
2. Uzņēmējdarbības un vadībizinātnes institūts;
3. Finanšu un grāmatvedības institūts.

Ceturtais institūts – Sociālo un humanitāro zinātņu institūts atradās Jelgavas pils telpās.

IV DAĻA

Ēkas atjaunotne mūsdienās

Pēc fakultātes Jurgiem 1987. gadā jau bija aizvadīti 27 gadi. Latvijas neatkarības apstākļos pavērušās jauno tehnoloģiju iespējas tika izmantotas gan studiju procesā, gan zinātniskajā darbībā. Vienlaikus tika labiekārtotas arī fakultātes iekšelpas.

2014. gadā par ESAF dekāni tiek ievēlēta profesore **Andra Zvirbule**. Divu fakultāšu apvienošanas rezultātā ESAF darbībā radās jauni izaicinājumi – bija jāsakārto gan studiju programmas noteiktos virzienos, gan jāveicina zinātniskais darbs, jo tuvojās starptautiskā zinātnes izvērtēšana, gan arī bija jāveic vitāli ēkas uzlabojumi: zāles remonts, ēkas fasādes remonts un materiāli tehniskā aprīkojuma nodrošinājums auditorijās. Turklāt fakultāte sāka aktīvi strādāt pie studiju programmu izveides angļu valodā, domājot par ārvalstu studējošo piesaisti. Infrastruktūra, infrastruktūra un vēlreiz infrastruktūra – tādi bija tā laika uzstādījumi, lai studiju vide kļūtu pievilcīga studējošajiem.

Fakultātes zāle iepriekšējos gados bija cietusi no applūšanas (sakarā ar jumta caurtecēm pēc sniega sablīvējumiem), arī grīda vietām bija ielūzusī, jo grīdas lāgas bija savu laiku nokalpojušas. Tāpēc tika nolemts, ka remontdarbi jāsāk ar fakultātes sirdi – zāli un 308. auditoriju.

Fakultātes zāle pirms remonta 2016. gadā

Pateicoties fakultātes pirmajam dekānam V.Strīķim, fakultātes absolventiem, universitātes vadībai un Jelgavas pilsētas domei, 2017. gadā **ar Īpašu Saeimas lēmumu** fakultātes zāles remontam tika piešķirti līdzekļi.

Fakultātes zāle remonta laikā 2017. gadā

2018. gads tika iesākts ar priecīgu notikumu – fakultātes zāles (pēc remonta) atklāšanu. Un tā 2018. gads – zāle savesta kārtībā!

Fakultātes zāle pēc remonta 2018. gadā

Fakultātes sarīkojumu zāle – tā šo zāli dēvēja fakultātes pastāvēšanas sākumā, vēlāk vienkārši par fakultātes zāli. Zālē parasti notika svinīgi pasākumi, balles, konferences un citi pasākumi. Līdz 20. gadsimta deviņdesmito gadu vidum fakultātes zālē notika arī absolventu izlaidumi. Vēlāk visu fakultāšu izlaidumi notiek Jelgavas pils Lielajā aulā.

1991. gada izlaidums. Runu saka dekāne Gaida Kalniņa, uzsverot, ka absolventu vidū ir 3000. fakultātes absolvents Ēriks Čaplinskis (G. Timermaņa foto)

Absolventu izlaidums fakultātes zālē 1992. gada martā. Absolventi pēc diploma saņemšanas, viesis E. Preijs saka runu (G. Timermaņa foto)

„1992. gada marta beigās diplomus saņem 33 klātienes nodaļas absolventi, astoņiem ir bijusi iespēja praktizēties pie fermeriem Zviedrijā, Holandē, Dānijā vai Somijā. Pēc diplomu saņemšanas laba vēlējumus teica viesis – Ņujorkas Universitātes absolvents, ekonomikas doktors un banku speciālists Edmunds Preijs.”

Jelgavas Ziņotājs, Nr.51 (03.04.1992.)

*2018. gada janvārī izlaidums atkal notiek fakultātes zālē, jo Jelgavas pils tiek remontēta.
Fakultāti absolvē vieni no pirmajiem ārvalstu studentiem*

2021. gada izlaidums – kovidlaika izlaidums arī notiek fakultātes zālē. Diplomi tiek izsniegti, ievērojot distanci, un absolventi nāk pa vienam. Neatņemama sastāvdaļa – sejas maska! Uzmini nu, kurš absolvents ticis pie diploma!

2019. gada 30. martā tika rīkots ESAF absolventu salidojums. Atzīmējot fakultātes 50 gadu jubileju, tika sagatavotas un prezentētas divas nozīmīgas grāmatas – **„Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte: docētāju devums Latvijai”**, kas veltīta bijušo darbinieku un docētāju piemiņai, un **„Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte ½ no 100”**, kas veltīta absolventiem, studējošajiem, mācītbspēkiem un darbiniekiem. Fakultātes absolventu saimi veido jau aptuveni 12 000 absolventu.

2021. gada 19. oktobrī notiek svinīga **atjaunotās ēkas fasādes atklāšana**. Ir saulaina rudens diena, un ēkas krāsas iemirdzas ar jaunu spožmi. Ilggadējais fakultātes dekāns profesors Voldemārs Strīķis, kura vadībā fakultāte ieguva savu mājvietu Svētes ielā, un **Voldemārpils vaininieks** ar savu

klātbūtni pagodināja simbolisko ēkas galvenās fasādes atklāšanu. LLU kanclers Ziedonis Helvigs, sveicot fakultātes kolektīvu, atzina: „Pirms 34 gadiem es biju viens no cilvēkiem, kurš absolvēja Ekonomikas fakultāti. Man šajā ēkā bija mans izlaidums. Atceros, ka 1986. gadā šeit ar lāpstu staigāju, un mēs rakām tranšejas, bet nākamajā gadā pagrabā ar veseri un kaltu sitām caurumus, lai ierīkotu elektrības kabeļus.”

2021. gada 19. oktobrī fasādes atklāšanas lentīti griež dekāne A. Zvirbule, fakultātes pirmais dekāns V. Striķis, LLU kanclers Z. Helvigs un LLU direktora vietnieks Dz. Balodis

ESAF kolektīvs pie atjaunotās fasādes 2021. gada 19. oktobrī

A. Zvirbule, atklājot atjaunoto fakultātes ēkas galveno fasādi un jaunus uzrakstus pie parādes ieejas, kas atrodas Svētes ielā 18, Jelgavā

Atjaunotā fakultātes ēkas fasāde. Ēka ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis Zemgalē

Ēka – Jelgavas reālskola Svētes ielā 18, Jelgavā, kas uzcelta 1900. gadā –, 1998. gada 15. decembrī tika atzīta par valsts nozīmes arhitektūras pieminekli Zemgalē ar ID numuru 5166 (Latvijas Vēstnesis: Rīkojums 128), papildinot Kultūras mantojuma reģistru (Rīkojums 2.5-1-202, publicēts Latvijas Vēstnesī 29.12.2022.).

Lai uzturētu arhitektūras pieminekli, bija nepieciešams ēkas fasādes un pārējo ārsienu kapitālais remonts. Tika izstrādāti nepieciešamie projekti, kuri tika īstenoti 2021.–2023. gadā.

2022.gadā tika sakārtota fakultātes fasāde, veikti ēkas energoefektivitātes uzlabošanas un modernizēšanas pasākumi, kā arī nomainīti logi un durvis pagrabstāvā.

Atjaunotā ēka 2021. gadā (R. Antropova foto)

Ēkas pagaidu piebūve, kura tika uzcelta 20. gadsimta deviņdesmitajos gados, bija nolietojusies, un tika pieņemts lēmums to nojaukt, lai atjaunotu ēkas iekšpagalma fasādi un vēlāk veidotu ainavisku iekšpagalmu.

Vēsture atkārtojas! Lai veiktu iecerētos darbus, bija jāaicina palīgā fakultātes kolektīvs. 2022. gada 23. aprīlī tika izsludināta **fakultātes LIELĀ TALKA**. Lielajā talkā fakultātes komanda R. Sidraba un J. Jumiņa vadībā devās izvēt visas lietas no piebūves, kuru bija paredzēts nojaukt, kā arī iztīrīja pagrabu no uzkrātā „kultūras slāņa”.

Fakultātes kolektīvs tīrīšanas darbu procesā 2022. gada 23. aprīlī

Fakultātes Lielās talkas dalībnieki pēc talkošanas 2022. gada 23. aprīlī

2022. gada vasarā ēka piedzīvo pārvērtības: iekšpagalma pusē tiek nojaukta mazā piebūve, atjaunota vēsturiskā iekšpagalma fasāde un nosiltināta ēkas piebūve.

Fakultātes ēka ar mazo piebūvi pirms renovācijas darbiem un piebūves nojaukšanas 2022. gada aprīlī

Fakultātes ēkas fasādes iekšpagalma skats pēc vērienīgajiem renovācijas darbiem 2023. gadā

Svinot 125 gadu jubileju kopš ēkai tika ielikts un iesvētīts pirmais pamatakmens, mēs varam godināt visus tos, kas šo ēku cēluši, veidojuši, atjaunojuši, renovējuši un turējuši godā. Ēka ir nozīmīga ne tikai kā kultūrvēstures piemineklis, bet arī ar to, ka kopš ēkas ieceres un uzcelšanas līdz mūsdienām tā ir kalpojusi izglītības mērķiem. Un ēkas mērķis ietekmē to, ko darām mēs, ar ko sadarbojamies, kā mijiedarbojamies ar apkārtējo pasauli.

Daudzi šajā ēkā ir skolojušies, studējuši, strādājuši un veidojušies kā personības. Mēs emocionāli esam piesaistīti kādai vietai atbilstoši tam, ko mēs tajā varam darīt un kā tas mums liek justies. Patiesībā vietas, kur pavadām lielāko daļu laika, ietekmē to, kas mēs esam un kādi varam kļūt.

Ēkas Svētes ielā 18 stāsts vēl nav beidzies, un Svētes iela 18 nav tikai adrese, tā ir VIETA, SKATS, APŅĒMĪBA, GRIBA un SPĒKS!

Jo svarīgāka ir **vieta**, kurā mēs katrs esam nostādīti,
Jo skaidrākam jābūt **skatam**,
Jo ciešākai jābūt **apņēmībai** un jo stingrākai – **gribai**,
uz ko lai balstītos **spēks**,
kas katram vajadzīgs un būs vajadzīgs savu
pienākumu pildīšanai.

/K. Ulmanis/

PLACE TO INSPIRE

.....

**FACULTY OF
ECONOMICS
AND SOCIAL
DEVELOPMENT**

**Latvia University of
Life Sciences and
Technologies**

.....

Svētes Street 18

Jelgava

Latvia

UDK – 378.663(474.3)

Editors Andra Zvirbule
 Voldemārs Strīķis

Proof reader and translator Gunita Mazūre

Design and layout Santa Lipšāne

Photos from the National Library of Latvia (Digital collection), G. Timermanis, R. Antropovs, company “Caparol”, Faculty and personal archives.

Printed: SIA “Jelgavas tipogrāfija”

ISBN 978-9984-48-425-9

PART I

Jelgava Realschule and its Successors in the Course of Time

Usually our school life memories relate to classmates or fellow students, teachers or professors, adventures or events. Yet, less often, we remember the years of all these events, not speaking about the years related to the history of building.

This time we offer reflection on unusual recollections: memories about one of the school buildings, which for two centuries has been and still is the ***Alma Mater*** for students and graduates.

The historical building was constructed in the late 19th century as a building for Jelgava Realschule (Middle School). The building has its own history but at the same time it is a house, a home and a temple for education. Initially, it was the place of residence for Jelgava Realschule, later for Jelgava State Teachers' Institute, then for Jelgava Pedagogical School, in the post-war years for the Faculty of Hydromelioration and Land Surveying of Latvia Academy of Agriculture and nowadays for the Faculty of Economics and Social Development of Latvia University of Life Sciences and Technologies.

This small book is a tribute to the place and the house at Svētes Street 18 in Jelgava, which has been the admired, beloved and enlivened *Alma Mater* of today's economists, entrepreneurs, managers, accountants, sociologists and many others.

My house is my castle.
The house where the soul lives.
And the temple is also mine.
A temple built in the heart.
/Egils Dambis/

Svētes Street (in German: *Schwethöfsche Straße*) has been marked on Jelgava maps already in the 17th century and it led from Pasta Street to Pāvila Street. Mazais ceļš (Small Road) which took to the summer residence (built in 1774) of Duke Peter of Courland and Semigallia in the Svēte Manor (in German: *Groß-Swehthof*) started behind the Small (Mazie) Gate of the city's fortifications, later known as the barracks on Dambja Street. In 1929, the street was renamed in the memory of Jānis Bisenieks as J. Bisenieks Street. On 27 August 1940, after the occupation of Latvia, it regained the name of Svētes Street but on 8 January 1964, the street was renamed as J. Gagarin Street. During the restoration of Latvia's independence, on 26 April 1990, it regained the name of Svētes Street.

Jelgava, Tourist Plan in 1936 ("Old Jelgava", J. Bisenieks Street and the building of ESAB are seen)

Jelgava Realschule (year unknown)

Jelgava Realschule (year unknown)

The Realschule, initially established following the Baltic Germans education traditions, operated in Jelgava from 1857 under the conditions of tsarist Russia. At the end of the 19th century with the increase of the number of school students, it became a secondary school. Hence, there was a need for larger, more modern and more spacious premises. After the abolition of serfdom in 1819 and especially in the late 19th century, new large farms were formed and developed in the countryside of Courland (including Semigallia and Selonia). The national economy demanded educated young people with practical knowledge and skills, and realschules were schools that met these requirements.

The ceremony for the laying of the foundation stone of the new **Jelgava Realschule** building at Svētes Street was held on 26 September 1899. The building, which was constructed in 1900 and consecrated on 31 October the same year, **became one of the architectural splendours of Jelgava city.**

The building was designed and built in the Neo-Renaissance style according to the project of Aleksej Kieselbach, a Russian architect. At the end of the 19th century and the beginning of the 20th century, the architect had designed many buildings for education institutions and Orthodox churches. Buildings projected by Aleksej Kieselbach are mainly located in Riga (buildings of Riga State Technical School, Realschule of the Russian Tsar Peter I at 1 Kronvalda Boulevard and others), Jūrmala (the excellent low-rise wooden architectural buildings), Valmiera and Valka.

Jelgava Realschule operated until 1915, when it was relocated to Russia and liquidated in 1920. In November 1919, the West Russian Volunteer Army or Bermontians during their retreating burnt down the building.

Jelgava Realschule building burnt down during the Bermondts Affair in 1919

Many personalities with outstanding contributions in the formation of Latvia's statehood and later in its establishment and development have **graduated from Jelgava Realschule** and received further education at universities. These are just a few of them: **Kristaps Helmanis** and **Ludvigs Kundziņš** – excellent veterinarians and scientists, pioneers of veterinary education in Latvia, **Kārlis Ulmanis** – an agronomist, the founder and statesman of Latvia State and **Jānis Bisenieks** – an agronomist, a great patriot of Latvia and an initiator and developer of cooperation.

The building of Jelgava Realschule was renewed in 1926, and Jelgava State Teachers' Institute began to operate therein. Future teachers of the independent Latvia started their studies. In Jelgava, the State Teachers' Institute operated from 1923 to 1944. Many popular and nationally respected teachers acquired the teaching profession here. Jelgava State Teachers' Institute was graduated by 1115 teachers, of which 626 were female teachers and 489 were male teachers.

Building of Jelgava State Teachers' Institute in 1936

Literature: Kārlis Ansons, Eduards Avots. Jelgavas Valsts skolotāju institūts: vēstures materiāli, apceres un atmiņas (Jelgava State Teachers' Institute: Historical Materials, Reflections and Memories). Grand Haven: Jelgavas Skolotāju institūta Absolventu centra un Gaujas Apgāda izdevums (Publication of Jelgava Teachers' Institute Alumni Centre and Gauja Apgāds), 1978, p. 224

Building of Jelgava Realschule (year unknown)

The building of Jelgava State Teachers' Institute was destroyed during the Second World War battles in 1944.

Burnt down building in 1945

After the Second World War, the building was renewed, and Jelgava Pedagogical School started to operate therein.

Building of Pedagogical School on 5 November 1950 (photo by V. Odiņš)

In 1957, Jelgava Pedagogical School was relocated to Riga and joined to Riga Preschool Pedagogical School.

From 1957 to November 1983, the original building of Jelgava Realschule was the *Alma Mater* for the students and graduates of the Faculty of Hydromelioration and Land Surveying of Latvia Academy of Agriculture (LLA). This faculty was one of the first to be relocated from Riga to Jelgava

and located in a building where the Pedagogical School had operated for 11 years.

“Finally, it has happened! After long discussions and even longer preparation, Latvia Academy of Agriculture, in compliance with the decision of the 20th Congress of the Communist Party of the Soviet Union (CPSU) on the relocation of special higher education institutions to the periphery, has begun relocation to Jelgava, where it was already located before the war. Yet, for now, only the Faculties of Land Surveying and Hydromelioration and the Faculties of Forestry and Forest Engineering have managed to move completely. Furthermore, moving to Jelgava has solved the problem of premises for the aforementioned faculties more than satisfactorily — the Faculties of Forestry and Forest Engineering have received a newly constructed secondary school building at Pushkin Prospect 11, while the Faculties of Land Surveying and Hydromelioration received the building of the former pedagogical school. There are large assembly halls and gymnasiums, well-equipped sports fields along with spacious and bright auditoriums, laboratories and individual rooms for lecturers. This is the greatest advantage of LLA. According to the principle: the first to come, the first to win.”

LLA Changes its Place of Residence, Padoņju Jaunatne, No 228
(19.11.1957.)

In 1975, also future rural civil engineers started their studies in the building. In the 1970s, the Assembly Hall of the building was very popular, especially among students, as almost the only dance hall in the city.

In Latvia, many notable professors have studied and worked at the Faculty of Hydromelioration and Land Surveying, for example, **Jānis Biķis**, a professor of geodesy and **Meikuls Locmers**, a professor of land surveying. Special mentioning deserves **Pēteris Bušmanis**, a professor of hydromelioration, who studied (1960–1965) in this building soon after the faculty was relocated to Jelgava. After graduating from the faculty, P. Bušmanis stayed to work at the faculty, where he became a candidate of sciences and later a doctor of sciences. The professor was elected a vice-dean and later also the dean of the faculty. Pēteris Bušmanis was invited to become a vice-rector of studies and he was elected the rector of Latvia University of Agriculture in 2002.

PART II

**Economists have their own
Alma Mater building**

The building constructed in 1900 initially for the needs of Jelgava Realschule has experienced the change of its residents for several times, of which:

1. Jelgava Realschule (1900–1915);
2. Jelgava State Teachers' Institute (1926–1944);
3. Jelgava Pedagogical School (1946–1957);
4. Faculty of Hydromelioration and Land Surveying of Latvia Academy of Agriculture (1957–1983);
5. Faculty of Agricultural Economics of Latvia Academy of Agriculture (1983–1992);
6. Faculty of Economics of Latvia University of Agriculture (1992–2013);
7. Faculty of Economics and Social Development of Latvia University of Agriculture (2013–2022);
8. Faculty of Economics and Social Development of Latvia University of Life Sciences and Technologies (from 1 September 2022).

The building was destroyed in both World Wars. Especially heavily it was damaged during the First World War, so its reconstruction required a long time and it was done under the conditions of the new independent State of Latvia.

At the end of 1983, the Faculty of Agricultural Economics (nowadays the Faculty of Economics and Social Development – ESAF) of Latvia Academy of Agriculture (currently Latvia University of Life Sciences and Technologies) entered into its home – *Alma Mater*. This event coincided with the 15th anniversary since the establishment of the Faculty.

The Faculty of Economics took over the building of Jelgava Realschule, which, after being destroyed during the Second World War, was poorly restored under the conditions of the USSR and had been intensively exploited for 38 years without serious repairs. The previous residents of the building – the Faculty of

Hydromelioration and Land Surveying had already been building its new nine-storey study block building for 10 years, repeatedly postponing the move, namely, postponing commissioning of the building due to a lack of materials. Certainly, the faculty had no intention of repairing the building it will have to leave soon.

The end of the 1980s was the time of the decline of the totalitarian USSR regime. The population's ability to influence the situation was limited during the Soviet times, since the land, buildings and means of production belonged to the state. In turn, the state belonged to the elite of the Communist Party. The political influence of the rank-and-file members of the Party was minimal, except for the possibility of deciding local economic issues. In the military field, the USSR was strongly armed. In order to increase the authoritative influence of the country, the USSR was sending both financial and material resources to the so-called friendly countries of the USSR around the world. Local residents lacked the most common goods, including food, construction materials and other goods. Under such conditions, an architecturally important but shabby building was handed for possession to the Faculty of Economics.

The University Rectorate of that time had intended to first move the Faculty to the building at Svētes Street 18 and only then to repair the building as far as possible. After inspecting the building, the representatives of the Faculty concluded that it would not be possible to work and study in the building without serious repairs of the building. Furthermore, there would not be enough rooms for all the departments. After long discussions, the Rectorate agreed to postpone the relocation of the Faculty. However, the Rectorate's requirement was that the Faculty itself carries out the necessary repairs. This meant volunteer work of the teaching staff and students involving also the support of graduates.

The Faculty staff meeting decided – we will endeavour and strive as much as we can for our building. A construction management team which was

established from the Faculty support personnel included **Modris Jansons** and **Inita Vikse**, and **Armands Pantelis** from the Department of Infrastructure of Latvia Academy of Agriculture as well as students **Guntis Krūmiņš** and **Uģis Grants**. **Voldemārs Strīķis**, the dean of the Faculty, was the chief executive or “foreman” of the newly established construction management team.

Construction work of the Alma Mater began. The first task was to establish all possible contacts with companies (at that time agricultural and fishing collective farms) and auxiliary companies (woodworking, metal processing and other workshops) managed by the Faculty graduates.

Significant support in the renovation of the Faculty building was provided by a professor **Kazimirs Špoģis** (at that time the deputy chairman of the Council of Ministers) who signed the documents for the purchase of building materials. Such procurements were possible on 31 December from the stocks not purchased by construction companies and institutions of Latvian SSR. Usually it was a success for the Faculty, and so every year on 31 December wood fibre boards, bricks and floor tiles as well as furniture necessary for the next year’s construction work were brought to the Faculty in several heavy trucks.

To support the Faculty, full-time students voluntarily worked on collective farms managed by part-time students or graduates. Voluntary work included picking stones from fields or doing other auxiliary work in order to receive building materials for the renovation of the Faculty. Therefore, better quality building materials including rain gutters, protective metal grids for windows on the mezzanine floor and other materials were obtained for construction work. Qualified craftsmen and construction workers from the companies managed by the Faculty graduates came to help in the construction work as well as they were involved in the building repairs and the construction of the building extension. One of the doctoral students (at that time a candidate of sciences) even came to

terms with a collective farm in Lithuania to receive better quality floor tiles for the Faculty cafeteria. The collective farm had purchased these tiles in Hungary. At that time, it was considered very exclusive and was valued as an important aid in the renovation of the building.

All the construction work was finished with the efforts of the teaching staff and students as well as some craftsmen and skilled construction workers. Trenches were dug, often with shovels, for rainwater pipes, sewers and electrical cables. Exterior construction work included preparation of a construction pit and construction of an extension to the building. Interior repair work included renovation of auditoriums, the Assembly Hall, rooms for lecturers and corridors.

There was an intention to build an extension to the Department of Informatics with a computer centre. The extension would have connected the building with the students hostels No 5. Unfortunately, the Council of Ministers did not issue a permit, so the Department of Informatics remained in the Palace under the authority of the Rectorate.

The repairs were performed professionally so that the building and its premises would last for a long time. For example, a professor **Antons Danilans** who had an experience in repairs even created a rig so that it was possible to restore and improve the furniture received from the factory. The furniture was of bad quality and without additional technical improvements it would have quickly fallen apart in the auditoriums. Therefore, the furniture was reinforced with wires and new wooden legs were attached to the furniture to avoid its soon falling into pieces.

The necessary screws and auxiliary materials for fixing the furniture were received from Riga Metal Manufacturing Factory, where a part-time student was a department manager.

Arrangement of auditoriums with the “improved” wooden tables

In some auditoriums, such tables were used even until 2014–2015, when the Faculty began to replace furniture in all auditoriums.

On 18 February 1987, which was a snowy day, after selfless work, the Faculty staff could celebrate *Jurģi* – move from Jelgava Palace to their Alma Mater at Svētes Street 18. Henceforth, the building got its informal name **“Voldemārpils”**.

Employees, lecturers and students of the Faculty of Agricultural Economics on their way to the new Faculty building

Dean Voldemārs Strīķis with the symbolic key of the building

*Dean Voldemārs Strīķis at the official opening of the Faculty building at Svētes Street 18
on 18 February 1987*

PART III

National Awakening...
Independence...

The celebration in the reconstructed building was over. The National Awakening and the restoration of Latvia's independence in the years 1988–1991 was a particularly important time not only for the Faculty but also for the University and Latvia as well. A unit of the Popular Front of Latvia was founded in the Faculty under the leadership of **Jānis Bunkšs** and **Uldis Ivans**. In the coming years, J. Bunkšs and U. Ivans were chairmen of Jelgava City Council.

Professor **Ervids Grinovskis**, who later supported Latvia's independence, was elected a deputy of the Supreme Council of the USSR. In turn, professors **Kazimirs Špoģis** and **Voldemārs Strīķis** as well as the Faculty graduates **Andris Apinītis**, **Jānis Biezais**, **Emerita Buķele**, **Guntis Grūbe**, **Raimonds Krūmiņš** and **Ārijs Ūdris**, as members of the Supreme Council of the Republic of Latvia, adopted the Declaration on the Restoration of the Independence of the Republic of Latvia on 4 May 1990.

Professors and graduates of the Faculty who participated in the adoption of the Declaration of Independence of Latvia on 4 May 1990

The Faculty's development was dynamic. In the autumn of 1987, a professor **Gaida Kalniņa** was elected the dean of the Faculty. Major changes

were made in the study programmes and international cooperation developed. The number of students increased, especially in part-time studies, as employees needed additional knowledge to efficiently work on the market economy conditions.

Graduates at the Faculty building in the late 1980s

In 1992, a professor **Baiba Rivža** became the dean. The name of the Faculty was changed consistent with the changes in the country – the new name was the Faculty of Economics. Most characteristic features of that time relate to the expansion of international cooperation, initiation of the master's studies and development of PhD studies. The Council of Professors and the Promotion Council were established so the Faculty has eligible rights to award a PhD degree in economics.

In 1996, an assistant professor **Anda Vītiņa** becomes the dean of the Faculty. The occupancy of the building's premises is at maximum. The number of students is gradually increasing.

In 2004, the Jānis Bisenieks Foundation was established to keep the memory of **Jānis Bisenieks**, an outstanding entrepreneur, philanthropist and graduate of Jelgava Realschule. The establishment of the Foundation also aimed at promotion of entrepreneurship and especially at acquisition of knowledge at schools and Latvia University of Agriculture. Nowadays schoolchildren conferences in honour of Jānis Bisenieks are held in Room 308 of the Faculty where information panels tell everyone about Jānis Bisenieks life and work achievements.

*Portrait of Jānis Bisenieks. His statement:
“What does it matter if a nation gains the whole world but loses its soul.”*

Room 308 named after Jānis Bisenieks, a notable public person and entrepreneur

In 2006, an associate professor **Irina Pilvere** took over the position of dean. The Faculty building required an overhaul, as the previous repairs were done only during the Soviet times. Hence, the overhaul included the replacement of windows and other energy-efficiency-increasing work. An auditorium named after Professor **Jānis Vanags** was opened.

Professor Jānis Vanags might be called *the Father of the Faculty*, since 20 students have been awarded a doctor's degree in economics under his supervision as well as Jānis Vanags is the author of many books on economics.

Room 307 named after Professor Jānis Vanags. His statement:
“The conducted research and observations allowed me to come to the conclusion that the human factor is the main accelerator of agriculture”.

In 2009, an auditorium named after Professor **Benjamiņš Treijs** was opened.

Room 214 named after Professor Benjamiņš Treijs.

His statement: "Destructive criticism without constructive suggestions of what and how to do is just an empty chatter. Speak when you have specific proposals!"

Professor Benjamiņš Treijs is one of the founders of mathematical planning methods in Latvia as well as he has been a scientific supervisor for 18 PhD theses. The professor Benjamiņš Treijs award in economics is being presented annually to the new researchers from 2008. Until now, 20 new doctors in economics have already received it (Nils Treijs, a professor's grandson, sponsors the award).

In 2012, an auditorium named after Professor **Kazimirs Špoģis** was opened.

Room 310 named after Professor Kazimirs Špoģis. His statement: "Turn days into hours, hours into minutes and minutes into seconds; and you will realise how much time you have!"

Twenty-four students whose scientific supervisor was the professor Kazimirs Špoģis have been awarded a doctor's degree in economics. Every year commemorative readings are held in the auditorium named after him as well as the Kazimirs Špoģis scholarship, established with the support of the professor's family, is awarded.

In 2008, celebrating the 45th anniversary of the Faculty, a portrait gallery of former deans of the Faculty was established and opened in Room 212.

The opening of the gallery of former deans of the Faculty in 2008. From the left: Andra Zvirbule, Baiba Rivža, Anda Vītiņa, Irina Pilvere, Voldemārs Strīķis and Gaida Kalniņa

Portraits of former deans in 2008

2019, in anticipation of the half-century anniversary of the Faculty, the gallery was refreshed and the portraits were created as photographic canvas.

Former deans V. Strīķis, B. Rivža, A. Vītiņa and I. Pilvere after unveiling of the portrait gallery of deans in 2019

The portrait of the first dean of the former Faculty of Agricultural Economics, Voldemārs Strīķis, who later became the rector of Latvia Academy of Agriculture, is the first in the gallery. Voldemārs Strīķis has the longest period of being the dean of the Faculty – 19 years. In 2008, the gallery was made up of painted portraits of the deans but on 23 January

The Faculty has one of the most experienced team of deans in the University – two rectors, academicians and a Minister for Education and Science. It is rare for any faculty to have such a team! Everyone is top level and active in work! The staff, which is the basis for growth, has always

been a driving force of a dean's work, since only a great staff may create a great dean!

Room 212, the gallery of Faculty deans' portraits in 2023

In 2013, the Faculty of Social Sciences was merged with the Faculty of Economics and the joint faculty was named as the Faculty of Economics and Social Development (ESAF).

The wall on the first floor of the Faculty is decorated with a wall panel, the author of which is a ceramist Alexander Djachenko.

Ceramic wall panel, the author – a ceramist Alexander Djachenko

Alexander Djachenko graduated from Jelgava Evening Secondary School No 2 in 1972 and initially worked as a ceramist-turner in the production association “Latvijas keramika”. Later he worked in the experimental creative laboratory of this company. The potter has made monumental ceramic panels for public premises. His creative works have a finely nuanced and expressive plastic language that corresponds to the material and compositional solution.

Alexander Djachenko's works are exhibited at the Museum of Latvia's Artists Union, the Museum of Decorative Arts and Design, Ludza Regional Research Museum, Jelgava History and Art Museum of Ģederts Eliass as well as in private collections.

A view of the hall on the first floor of the Faculty with a ceramic wall panel designed as a stylised representation of Jelgava neighbourhood

The flag and entrance plate of the Faculty of Economics and Social Development in 2022

Three institutes of the Faculty were located in the building at Svētes Street 18:

1. Institute of Economics and Regional Development;
2. Institute of Entrepreneurship and Management;
3. Institute of Finance and Accounting.

The fourth institute – the Institute of Social Sciences and Humanities was located in the premises of Jelgava Palace.

PART IV

**Renewal of the building in
nowadays**

Twenty-seven years had already passed after 1987 when the Faculty moved to the building at Svētes Street 18. The possibilities of new technologies that opened up under the conditions of Latvia's independence were used both in the study process and research activities. New technologies were also applied to improve the interior of the Faculty.

In 2014, a professor **Andra Zvirbule** was elected the dean of the Faculty of Economics and Social Development. The merger of two faculties brought new challenges for the Faculty. It was necessary to adjust study programmes in certain study directions and to promote research activities due to the approaching international research evaluation. Likewise, the Faculty building required vital improvements: repairs of the Faculty hall and facade as well as provision of material and technical equipment in the auditoriums. In addition, the Faculty began to actively work on the development of study programmes in English; thus, thinking about attracting foreign students. Infrastructure, infrastructure and again infrastructure – these were the requirements of the time to make the study environment appealing to students.

In the previous years, the Faculty hall had suffered from flooding due to the roof leaks after snow compaction as well as the floor had been broken in several places due to old and worn-out floor beams. Therefore, it was decided to start the renovation work from the *Heart of the Faculty* – the Hall and Room 308.

The Faculty hall before renovation in 2016

In 2017, financial resources were allocated for the repair of the Faculty hall thanks to V. Strīķis (the first dean of the Faculty), the graduates, the University management and Jelgava City Council. **A special decision of the Parliament** envisaged the allocation of funds.

The Faculty hall during renovation in 2017

A happy event – the opening of the Faculty hall (after renovation) marked the beginning of 2018. And so, the year 2018 and the Hall is ready!

The Faculty hall after renovation in 2018

The Assembly Hall – this was the name of the Faculty hall in the first decades after the Faculty establishment, later it was simply called the Hall. Solemn ceremonies, balls, conferences and other events were usually held in the Faculty hall. Until the middle of 1990s, graduation parties were also held in the Faculty hall. Now graduation parties of all faculties take place in the Great Hall of Jelgava Palace.

Graduation party in 1991. The dean Gaida Kalniņa gives a speech, emphasising that Ēriks Čaplinskis is the 3000th graduate of the Faculty (photo by G. Timermanis)

Graduation party in the Faculty hall in March 1992. Graduates after receiving their diplomas and a guest E. Preijs gives a speech (photo by G. Timermanis)

“At the end of March 1992, thirty-three full-time graduates received their diplomas; eight of them have had an opportunity to get an internship in the farms of Sweden, Holland, Denmark or Finland. After the graduates had received their diplomas, Edmunds Preijs, a guest and a graduate of New York University, a doctor of economics and banking specialist, said good wishes to the Faculty graduates.”

Jelgavas Ziņotājs, No 51 (03.04.1992.)

In January 2018, the graduation party again takes place in the Faculty hall, as Jelgava Palace is under renovation. The first foreign students receive their graduation diplomas

Graduation party in 2021 – again the graduation party is held in the Faculty hall, this time under the Covid-19 conditions. Graduates receive their diplomas keeping in mind the distance and coming one by one. An integral part of the graduation party is a facemask! Guess, which graduate got the diploma!

An Alumni Meet was held on 30 March 2019. Celebrating the 50th anniversary of the Faculty, two important books were published and presented – **“Faculty of Economics and Social Development: Contribution of Lecturers to Latvia”**, which was dedicated to the memory of former employees and lecturers, and **“Faculty of Economics and Social Development – ½ of 100”**, which was dedicated to graduates, students, academic staff and other employees of the Faculty. The number of Faculty graduates accounts for approximately 12 000 graduates.

On 19 October 2021, a ceremonial unveiling of **the facade of the renovated building** takes place. It is a sunny autumn day and the building emits its facade colours with a new brilliance. Professor Voldemārs Strīķis, the

long-standing dean of the Faculty, who led the relocation of the Faculty to Svētes Street, guided the renovation of the Faculty and after whose name the Faculty got its informal name “Voldemārpils”, graced with his presence the symbolic opening of the main facade of the building. Ziedonis Helvigs, the Chancellor of Latvia University of Agriculture, when welcoming the Faculty personnel, admitted: “I was among those who graduated from the Faculty of Economics 34 years ago. I had my graduation party in this building. I remember how we were digging trenches here in 1986 and how we were punching holes in the basement with a hammer and a chisel to install electric cables the next year”.

A. Zvirbule, the dean, V. Striķis, the first dean of the Faculty, Z. Helvigs, the Chancellor of the University and Dz. Balodis, a deputy director of the University cutting the facade opening ribbon on 19 October 2021

*The staff of the Faculty of Economics and Social Development at the renovated facade on
19 October 2021*

*A. Zvirbule, unveiling the renovated main facade of the Faculty building at Svētes Street 18 and the
new inscriptions at the front entrance*

The renovated facade of the Faculty building. The building is an architectural monument of national significance in Zemgale

The building – Jelgava Realschule at Svētes Street 18, Jelgava, constructed in 1900 – was recognised as an architectural monument of national significance in Zemgale on 15 December 1998 and received an identification number 5166 (Latvijas Vēstnesis: Order No 128), thus supplementing the Register of Cultural Heritage (Order 2.5-1-202, published in Latvijas Vēstnesis on 29 December 2022).

The maintenance of the architectural monument required the overhaul of the building's facade and other external walls. The development and implementation of the necessary projects in the period of 2021–2023 helped achieve this task.

In 2022, the maintenance work included the renovation of the building's facade, improvement and modernisation of the building's energy efficiency and replacement of windows and doors in the basement.

Renovated building of the Faculty in 2021 (photo by R. Antropovs)

The temporary extension of the building constructed in the 1990s was in disrepair; hence, it was decided to demolish it in order to restore the facade of the building's courtyard and later design a landscaped courtyard.

History repeats itself! In order to carry out the planned work, it was necessary to invite the Faculty personnel to help. The **BIG CLEAN-UP** of the Faculty was announced on 23 April 2022. The Faculty personnel under the guidance of R. Sidrabs and J. Jumikis removed everything from the extension, which was supposed to be demolished, and also cleaned the basement from the accumulated cultural layer.

Faculty personnel in the process of cleaning up on 23 April 2022

Participants of the Big Clean-up after cleaning on 23 April 2022

In summer of 2022, the building undergoes a transformation: demolition of the small extension on the side of the courtyard, restoration of the historic facade in the courtyard and insulation of the back facade of the building.

The Faculty building with the small extension before the renovation and the demolition of the extension in April 2022

View on the courtyard facade of the Faculty building after the extensive renovation work in 2023

Celebrating the 125th anniversary of the building since laying the first foundation stone, we esteem everyone who has participated in its designing, building, development, restoration, renovation and keeping its reputation high. The building is significant not only as a monument of cultural history but also as an institution targeted at education of the population from its beginnings to nowadays. Moreover, the target of the building impacts everything we do, we work with and how we interact with the world around us.

Many people have gone to school, studied, worked and developed themselves as personalities in this building. We are emotionally attached to a place based on what we can do there and how it makes us feel. In fact, the places we spend most of our time influence who we are and who we can become.

The story of the building at Svētes Street 18 is not over yet, and Svētes iela 18 is not just an address, but it is a PLACE, VIEW, DETERMINATION, WILL and STRENGTH!

*The more important is the **place** where we reside,
The clearer should the **view** be,
The tighter the **determination** and the stronger the **will**,
on which to base the **strength**,
which everyone needs and will need to fulfil its duties.*
/K. Ulmanis/

